

משרד החנוך והתרבות - המחלקה לתרבות תורנית

ג ל י ו נ ו ת ל ע י ו ן ב פ ר ש ת ה ש ב ו ע
בעריכה נחמה ליבוביץ
שנת העשרים ושש

וזאת הברכה (תשכ"ז-כ"ח)

ל"ג ח' - י"א
לוי

א. השה את דברי יעקב על לוי - בברכתו - לדברי משה על לוי בברכתו.

בראשית ס"ט

ח' שמעון ולוי אחים
כלי חסס מכרתיהם

י' בסודם אל תבא נפש
בקחלם אל תחד כבודי
כי באפס הרגו איש
וברצונם עקרו שור

ז' ארור אפס כי עז
ועברתם כי קשתח
אחלקם ביעקב
ואפיצם בישראל.

דברים ל"ב

ח' וללוי אמר: תומיך ואוריך לאיש חסידך
אשר נסיתו במטה
תריבהו על מי מריבה

ס' האמר לאביו ולאמו לא ראיתיו
ואת אחיו לא הכיר
ואת בניו לא ידע
כי שמרו אמתך ובריתך ינצרו.

י' יורו משפטיו ליעקב
ותורתך לישראל
ישימו קטורה באפך
וכליל על מזבחך.

מה התכוונה באופיו של שבט לוי המובלט לנו בדברי יעקב ובדברי
משה ומהי הסבה שאותה תכונה גנה אותה יעקב ושבח אותה משה?

ב. ח' תומיך ואוריך לאיש חסידך

העמק דבר (אחרי שבאר שיש שני מיני חסידות, האחת - לברך על הרעה כשם שמברך על
הטובה בלי שום פקפוק וערעור כלל, השני שהוא לקיים המצוות במסירות נפש
למעלה מטבע האדם ולזכות את הרבים).

ד"ה ואוריך לאיש חסידך... והנה לזה החסידות של מעשה המצוות במסירות
נפש, לקיים אמונת ה' ובריתו לרבים - לזה נדרש זהירות הרבה ועל זה נר' משה
"ואוריך" - היינו שיהא אור תורת אמת מכשירה אותם לזה החסידות, שיואו
לכון הדרך הישר ולא יהא בא לעשות מעשהו זר מעשהו, שלא על פי דברי תורה;
והרי לוי ופנחס שניהם קנאו על הזנות, ומסרו נפשם על זה, והנה פנחס עלה
בשביל זה לגרם המעלות, ולוי גער בו אביו, וכיוצא בזה הרבה. ומשום כך
שנינו במסכת אבות "ולא עם הארץ חסיד" - שנדרש לזה דיוק רב לשקול הפעולה
לפי הזמן והמקום, וגם בכמה דברים נדרש לכללי התורה שאינם מבוטלים.

השה את דברי בעל העמק כאן לדבריו שהובאו בגליון בסדר ש.ז. שאלה ד.
מהו הקו המשותף בשני פרושיו, נגד איזו סכנה בעבודת ה' רצה להזהיר
בשניהם?

וע' גם גליון פנחס ש.ז. שאלה ב.

ג. אשר נסיתו במטה
רש"י ד"ה נסיתו במטה: שלא התלוננו עם שאר המליכים.

xx מניין לרש"י שלא התלוננו שם? התוכל למצוא בשמות י"ז א' - ז' ספר לדבריו?

ד. תומיך ואוריך לאיש חסידך
ח"א: בתומיא ואוריא אלבשתא לצבר ואשתא חסיד קדמך
(= לאיש הנמצא חסיד לפניך)

אשר נסיתו במטה
די נסיתוהי בניסחא וזהו שלים
(= ותייה תמים; ע' בר' י"ז א' ח"א)

תריבהו על מי מריבה
בחנתוהי על מי מצותא ואשתכחא מחיסן
(= ונמצא נאמן)

(1) מה ראה אונקלוס להשמיט את: כנוי הנכח בשלש השמות "אוריך" "תומיך"
חסידך?

(2) מה ראה להוסיף "וזהו שליח", "ואשתכחא מחיסן"?

ה. ז' יורו משפטיו ליעקב ותורתך לישראל.
רש"י ד"ה יורו משפטיו: ראויז הם לכך.

מפרשי רש"י מקשינו: מה ראה רש"י לומר כאן שהם ראויים לכך מה שלא אמר
בברכת שאר השבטים? ועוד: מה חידוש בדבר, ובדאי ברך כל שבט לפי מה
שחשבו לראוי?

xx הסבר מה היה קשה לרש"י כאן עד שתצריכו להוסיף מלים אלה.

ח ז ק ח ז ק ח ז ק ח ז ק

אנו מבקשים סליחה הסנויים על כך שבגלל חקלה סכנית לא הגיעו גליונות המזינו
ללומדים במועד.